

Wymagania edukacyjne z historii i społeczeństwa dla klasy IV (PSO)

Przedmiotem oceniania są:

- wiadomości (wiedza przedmiotowa),
- umiejętności (posługiwanie się datami i faktami historycznymi, a także konieczność wyciągania z nich wniosków),
- postawa ucznia i jego aktywność oraz dyscyplina pracy.

Cele ogólne oceniania:

- rozpoznanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań programowych,
- informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie,
- pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju i motywowanie go do dalszej pracy,
- dostarczenie rodzicom lub opiekunom informacji o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia,
- umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno- wychowawczej,

Formy aktywności podlegające ocenie:

- sprawdziany** (cała godzina lekcyjna) podsumowujące poszczególne działy z podręcznika (mają najwyższą wagę).
- konkursy** (w zależności od etapu) jest oceniane zaangażowanie uczniów w poszukiwaniu nowych obszarów wiedzy, najczęściej wykraczającej poza podręcznik.
- kartkówki** (do 20 min.) obejmują zakres materiału z trzech ostatnich lekcji, mogą być niezapowiedziane (mają tą samą wagę co odpowiedzi ustne).

-odpowiedź ustna obejmuje zakres materiału z ostatniej lekcji. Może też przybrać formę kartkówki za przeszkadzanie na lekcji.

-aktywność na lekcji wynika z dużego zaangażowania ucznia podczas lekcji.

Umiejętności doskonalone w domu - praca domowa, ćwiczenia, referat, prezentacja multimedialna, rysunki: ocenie podlegają: pomysłowość rozwiązania, poprawność rzeczowa, umiejętność prezentacji (w przypadku prac ustnych), zgodność z poziomem wymagań i oceniane są według skali celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, dopuszczający. W przypadku 2 braku pracy domowej uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną

Sposoby dokumentowania osiągnięć uczniów:

1. Uczeń jest poinformowany o ocenie w chwili jej wystawienia.
2. W ocenianiu stosuje się następującą skalę:
6 - celujący
5 - bardzo dobry
4 - dobry
3 - dostateczny
2 - dopuszczający
1 – niedostateczny
3. Oceny częściowe w dzienniku (papierowym i elektronicznym) wyrażane są cyfrą w skali 1-6.
4. Ocena klasyfikacyjna wyrażona jest słownie wg skali: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, dopuszczający, niedostateczny
5. Każdej ocenie towarzyszy komentarz ustny lub pisemny wskazujący mocne i słabe strony jego pracy

SPOSÓB USTALANIA OCENYŚRÓDROCZNEJ I ROCZNEJ

Przy ustalaniu oceny śródrocznej i rocznej nauczyciel bierze pod uwagę stopnie ucznia z poszczególnych obszarów działalności według następującej kolejności:

sprawdziany

odpowiedzi ustne i kartkówki,

aktywność na zajęciach,

aktywność pozalekcyjna,

prace domowe i prace długoterminowe itd.

posługiwanie się pomocami naukowymi (oś czasu, mapy, atlasy, słowniki itp.)

prowadzenie zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń (estetyka i poprawność wykonywania zadań).

Klasyfikacji semestralnej i końcowo rocznej dokonuje się na podstawie ocen cząstkowych.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

-nie opanował treści koniecznych (nie zna podstawowych definicji i zagadnień poszczególnych rozdziałów podręcznika i ćwiczeń),

-ma bardzo poważne braki w podstawowych wiadomościach i umiejętnościach, uniemożliwiające dalszą naukę,

-nie przejawia chęci przyswajania nowych wiadomości i współpracy z nauczycielem,

-nie prowadzi zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń,

-nie korzysta przy swojej pracy z podręcznika,

-notorycznie nie odrabia prac domowych,

-nie jest przygotowany do odpowiedzi ustnej.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

-określa datę i miejsce swoich urodzin; wymienia swoje zainteresowania;

z pomocą nauczyciela wymienia dwa przykłady praw dziecka.

-wyjaśnia i poprawnie posługuje się pojęciem „rodzina”; wymienia swych przodków do pradziadków włącznie; samodzielnie podaje przykłady obowiązków dziecka w rodzinie; wymienia przykłady pamiątek rodzinnych.

-wskazuje elementy łączące zespół klasowy (np. wiek, wspólne lekcje, wychowawca);wymienia elementy tradycji własnej szkoły; wskazuje uprzejmość i koleżeńskość jako zachowania konieczne dla dobrego funkcjonowania zespołu klasowego.

-wymienia swoje zainteresowania; podaje przykład grupy społecznej, do której należy; określa na podanych przykładach pozytywne i negatywne zachowania.

-nazywa i pokazuje na mapie region i województwo, w którym mieszka; wymienia przykłady zabytków architektury i przyrody swojego regionu.

-wskazuje na planie miejscowości siedzibę władz lokalnych; wymienia nazwisko wójta (burmistrza lub prezydenta);podaje jeden przykład działań władz lokalnych.

-wskazuje na mapie Europy Polskę; nazywa główne rzeki Polski (Wisłę, Odrę, Wartę) i pokazuje je na mapie; wskazuje na mapie Morze Bałtyckie i góry (Tatry); wymienia pełną nazwę państwa polskiego; wymienia i nazywa polskie symbole; recytuje słowa hymnu państwowego; wymienia święta narodowe (3 maja, 11 listopada).

-wymienia imię i nazwisko urzędującego premiera i prezydenta RP; wskazuje konstytucję jako najważniejszy dokument w państwie.

-z pomocą nauczyciela opowiada legendę O Lechu, Czechu i Rusie; z pomocą nauczyciela opowiada legendę O Popielu i Piaście oraczu.

-rozpoznaje symbole Unii Europejskiej: flagę i hymn; na podstawie mapy wymienia państwa członkowskie Unii Europejskiej.

-wymienia przykłady problemów ludzkości w XXI wieku; wymienia przykłady działań pomocowych, które są podejmowane przez państwa lub organizacje pozarządowe.

-definiuje pojęcia: „historia”, „historycy”; wyjaśnia, czym zajmuje się historia.

-wyjaśnia pojęcia: „źródła historyczne”; wymienia przykłady źródeł historycznych.

- wyjaśnia pojęcia: „zabytek, muzeum”; wskazuje muzeum jako podstawową formę ochrony zabytków; przedstawia najważniejsze zasady zachowania się w muzeum (1–2 przykłady).

-wyjaśnia pojęcia: „zegar”, „kalendarz”; wymienia jednostki pomiaru czasu zegarowego i kalendarzowego; wskazuje na ilustracji dawne i współczesne przyrządy służące do mierzenia czasu.

-wyjaśnia pojęcia: „wiek”, „tysiąclecie”; wyjaśnia znaczenie skrótów: p.n.e. i n.e.; określa wiek podanego wydarzenia; zapisuje określony wiek cyfrą rzymską.

-wskazuje Afrykę Środkową jako miejsce pojawienia się pierwszych ludzi; nazywa sposoby zdobywania pożywienia przez pierwszych ludzi (zbieractwo, myślistwo); podaje 1–2 przykłady mieszkań najstarszych przodków człowieka.

-wymienia najstarsze cywilizacje (podaje przykład np. Egipt); wskazuje miejsca powstania pierwszych cywilizacji posługując się wyrażeniem „wielkie rzeki”; wskazuje rzekę Nil jako jedną z rzek, nad którą powstały pierwsze cywilizacje.

-definiuje pojęcie „pismo”; określa czas wynalezienia pisma; nazywa materiał, na którym pisano, podaje przynajmniej jeden przykład,

-wskazuje na mapie starożytny Egipt i rzekę Nil; wyjaśnia pojęcie „faraon”.

-wyjaśnia pojęcie „wielobóstwo”; przedstawia krótko wierzenia starożytnych Egipcjan,

-wyjaśnia pojęcie „demokracja”; wskazuje na mapie starożytną Grecję i Ateny; opowiada o warunkach naturalnych starożytnej Grecji.

-wymienia sposoby oddawania czci bogom (świątynie, igrzyska, teatr); wymienia Olimpię jako miejsce rozegrania pierwszych igrzysk starożytnych; wymienia sposoby nagradzania zwycięzców; wskazuje na mapie Olimpię i Ateny,

-wyjaśnia pojęcie „imperium”; wskazuje na mapie Rzym, Morze Śródziemne; wskazuje na mapie zasięg podbojów rzymskich; wskazuje przyczyny sukcesów armii rzymskiej (podaje przynajmniej jeden argument).

-wymienia najważniejsze dokonania Rzymian, które ułatwiły funkcjonowanie państwa i życie mieszkańców (prawo, drogi, mosty, akwedukty).

-wyjaśnia pojęcia: „chrześcijaństwo”, „Biblia”; przedstawia osobę i nauki Jezusa z Nazaretu; opisuje okoliczności narodzin chrześcijaństwa.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

-wyjaśnia, dlaczego przyjście na świat dziecka jest ważnym wydarzeniem w życiu rodziny i społeczeństwa; wymienia różne potrzeby człowieka; wskazuje potrzeby, których zaspokojenie jest niezbędne do życia.

-wyjaśnia i poprawnie posługuje się pojęciem „ród”; nazywa na przykładzie swojej rodziny stopnie pokrewieństwa; z pomocą nauczyciela wymienia przykłady więzi łączących członków rodziny.

-podaje przykłady działań samorządu szkolnego; na podanych przykładach wskazuje zachowania świadczące o poszanowaniu godności i odmienności innych; uzasadnia konieczność przestrzegania zasad koleżeństwa i przyjaźni.

-definiuje pojęcie „społeczeństwo”; podaje dziedzinę wiedzy lub umiejętności, które rozwijają się pod wpływem własnych zainteresowań; określa swoją przynależność do grup społecznych.

-opisuje położenie geograficzne swojej miejscowości; w kilku zdaniach prezentuje atrakcje turystyczne małej ojczyzny; wymienia nazwy miejscowości w najbliższej okolicy.

-wyjaśnia pojęcie „władza lokalna”; wymienia przedstawicieli władzy lokalnej; wyjaśnia zasady powoływania władz lokalnych; podaje przykład działań podejmowanych przez władzę lokalną w swojej miejscowości.

-wyjaśnia pojęcie „symbole narodowe”; wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”, nawiązując do legendarnych początków państwa; wymienia i wskazuje na mapie Europy państwa sąsiadujące z Polską; omawia położenie geograficzne Polski; wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące w Polsce;

-wymienia przykłady miejsc pamięci narodowej (np. Grób Nieznanego Żołnierza).

-wyjaśnia pojęcie „demokracja”; wymienia organy władzy w Rzeczypospolitej Polskiej: parlament, prezydent, rząd, sądy.

-wyjaśnia pojęcie „legenda”; wyjaśnia pochodzenie nazwy Gniezno;

wymienia dawną nazwę określającą Polaków (Lechici). wskazuje na mapie miejscowości wymienione w legendach.

-wyjaśnia pojęcia: „Unia Europejska”, „euro”; wyjaśnia cel powstania Unii Europejskiej.

-wymienia organizacje działające na rzecz ludzi potrzebujących pomocy (np. Polski Czerwony Krzyż, Polska Akcja Humanitarna, fundacje) i wskazuje cel ich działalności; opowiada o przejawach nędzy na świecie.

-wyjaśnia, kto tworzy historię. wyjaśnia pojęcie „archeologia”; przedstawia podział źródeł historycznych; podaje przykłady źródeł materialnych i pisanych.

-wyjaśnia pojęcie: „biblioteka”; wymienia najważniejsze instytucje ochrony zabytków (muzeum, biblioteka); wyjaśnia konieczność właściwego zachowania się w muzeum; przedstawia zasady poprawnego zachowania się w instytucjach chroniących zabytki.

-wymienia sposoby mierzenia czasu dawniej i współcześnie; nazywa i wskazuje na ilustracji dawne i współczesne przyrządy służące do mierzenia czasu.

-wyjaśnia pojęcia: „era”, „taśma chronologiczna”, „oś czasu”; wskazuje narodziny Chrystusa jako wydarzenie określające podział czasu na czasy p.n.e. i n.e.;

-zaznacza na taśmie chronologicznej podane wydarzenia.

-wyjaśnia pojęcia: koczowniczy i osiadły tryb życia; charakteryzuje warunki życia pierwszych ludzi; wyjaśnia, w jaki sposób pierwsi ludzie wzniecali ogień;

-wyjaśnia wpływ umiejętności wzniesienia ognia na warunki życia pierwszych ludzi;

-wskazuje przejście do osiadłego trybu życia jako najważniejsze osiągnięcie pierwszych ludzi.

-wskazuje na mapie położenie geograficzne Mezopotamii i Egiptu; zaznacza na taśmie chronologicznej czas powstania najstarszych cywilizacji (3500 r. p.n.e.); wyjaśnia, dlaczego pierwsze państwa powstały nad wielkimi rzekami (podaje jeden argument np. wylewy wielkich rzek).

-wymienia rodzaje pisma (klinowe, obrazkowe i alfabetyczne); zaznacza rok 3500 r. p.n.e. na taśmie chronologicznej; nazywa materiał, na którym pisano.

-definiuje pojęcie „piramida”; zaznacza na taśmie chronologicznej czas powstania starożytnego Egiptu (3000 r. p.n.e.); wskazuje znaczenie Nilu dla funkcjonowania państwa egipskiego.

-opisuje sposoby oddawania czci bogom; wymienia najważniejsze bóstwa egipskie.

-wyjaśnia pojęcie „polis”;

-opisuje wygląd Aten w czasach Peryklesa; wymienia zajęcia mieszkańców Aten.

-wyjaśnia pojęcie „igrzyska olimpijskie”; wymienia dyscypliny sportowe rozgrywane podczas igrzysk; opowiada o wyglądzie i sposobie prezentacji sztuk w teatrze greckim.

-wyjaśnia pojęcie „legion”; zaznacza na taśmie chronologicznej datę legendarnego założenia Rzymu (753 r. p.n.e.); wskazuje na mapie Półwysep Apeniński, Tyber; wymienia grupy społeczne starożytnego Rzymu; wskazuje źródła sukcesów armii rzymskiej. wyjaśnia pojęcia: „prawo”, „akwedukty”; charakteryzuje najważniejsze dokonania Rzymian, które ułatwiły funkcjonowanie państwa i życie mieszkańców.

-wyjaśnia pojęcia: „apostol” „Dekalog”; zaznacza na taśmie chronologicznej wiek narodzin chrześcijaństwa; wskazuje na mapie Palestynę i miasta związane z życiem i działalnością Jezusa z Nazaretu.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

-podaje przykłady różnorodnych potrzeb człowieka oraz sposoby ich zaspakajania;

omawia wybrane prawa dziecka; wymienia nazwę organizacji działających na rzecz dzieci.

-wymienia przykłady praw i obowiązków przysługujących poszczególnym członkom rodziny;

charakteryzuje więzi łączące rodzinę; podaje przykłady tradycji obowiązujących w jego rodzinie; rysuje schemat drzewa genealogicznego swojej rodziny.

-wyjaśnia, kto tworzy społeczność szkolną; wyjaśnia zasady funkcjonowania samorządu szkolnego; podaje przykłady działań samorządu w swojej szkole; podaje przykłady konfliktów między ludźmi i proponuje sposoby ich rozwiązywania.

-definiuje pojęcie „grupa społeczna”; uzasadnia konieczność przestrzegania przyjętych norm współżycia w najbliższym otoczeniu; opisuje różne grupy społeczne, wskazując ich role w społeczeństwie; wyjaśnia znaczenie pracy w życiu człowieka.

-prezentuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając tradycję historyczno-kulturową; zbiera i prezentuje informacje o rozmaitych formach upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości małej ojczyzny.

-wymienia i nazywa władze lokalne, używając pojęć: „rada miasta” „lub gminy”, „wójt” („burmistrz” lub „prezydent”); omawia przykłady działań samorządu lokalnego z własnego terenu.

-wyjaśnia pojęcie „naród”; wyjaśnia symbolikę polskich barw narodowych; wskazuje na mapie i opisuje główne regiony Polski; nazywa i pokazuje na mapie krainy geograficzno-historyczne Polski; nazywa wydarzenia historyczne, które upamiętniają polskie święta narodowe.

-wyjaśnia pojęcie „konstytucja”; wyjaśnia zasady wyborów władz w Polsce.

-samodzielnie opowiada legendy O Lechu, Czechu i Rusie i O Popielu i Piaście oraczu; rozpoznaje cechy charakterystyczne legendy; wskazuje na mapie współczesnych sąsiadów Polski.

- określa daty: powstania UE (1993 r.) i przyjęcia Polski do UE (2004 r.).
- wyjaśnia na przykładach przyczyny i następstwa konfliktów zbrojnych na świecie; uzasadnia potrzebę wspólnych międzynarodowych działań.
- przedstawia elementy kształtujące historię: ważne wydarzenia, działalność wybitnych jednostek, praca przeszłych pokoleń; wyjaśnia zadania historyków.
- wyjaśnia znaczenie źródeł historycznych dla poznania przeszłości.
- przedstawia zadania muzealnictwa (gromadzenie, przechowywanie, konserwacja zabytków, organizacja wystaw); wyjaśnia konieczność ochrony zabytków.
- wyjaśnia potrzebę mierzenia czasu; czyta ze zrozumieniem tekst źródłowy i odpowiada na związane z nim pytania.
- wskazuje wydarzenie starsze i młodsze; oblicza upływ czasu między podanymi wydarzeniami w zakresie naszej ery lub czasów przed naszą erą.
- wyjaśnia pojęcie „prehistoria”; wymienia narzędzia używane przez pierwszych ludzi; wymienia najważniejsze osiągnięcia pierwszych ludzi życia (tkactwo, garncarstwo, uprawa roli); odczytuje informacje zawarte w materiale ilustracyjnym.
- definiuje pojęcie „państwo”; nazywa i wskazuje na mapie rzeki, nad którymi leżały Egipt i Mezopotamia; wyjaśnia rolę wielkich rzek w funkcjonowaniu pierwszych państw; wymienia grupy społeczne państw starożytnych.
- nazwa i opisuje poznany materiał pisarski.
- wskazuje czas powstania starożytnego Egiptu; charakteryzuje warunki naturalne starożytnego Egiptu; wymienia grupy społeczne starożytnego Egiptu.
- opowiada, w jaki sposób Egipcjanie przedstawiali bogów; wyjaśnia sposób budowy piramid; wymienia (na podstawie ilustracji) narzędzia używane do budowy piramid.
- wymienia zasługi Peryklesa dla rozwoju Aten; wymienia czynniki jednoczące Greków w starożytności.
- określa datę pierwszych igrzysk olimpijskich i zaznacza ją na taśmie chronologicznej; wyjaśnia, czym zajmowali się filozofowie.
- omawia zajęcia poszczególnych grup społecznych; charakteryzuje technikę wojenną Rzymian (posługując się nazwami machin).
- opowiada o edukacji Rzymian przygotowującej do kariery urzędniczej; wskazuje łacinę jako język Rzymian.

-wyjaśnia pojęcia: „Jahwe”, „judaizm”, „Mesjasz”, „Stary Testament”, „Nowy Testament”; wyjaśnia, na czym polegała odmienność nauk Jezusa wobec religii Żydów; opowiada o sytuacji chrześcijan w I–IV wieku.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

-wyjaśnia, w czym wyraża się odmienność i niepowtarzalność każdego człowieka; omawia wybrane prawa dziecka i podaje, gdzie można się zwrócić, gdy są one łamane; wyjaśnia, czym zajmuje się UNICEF.

-definiuje pojęcia: „genealogia”, „drzewo genealogiczne”; wyjaśnia znaczenie rodziny w życiu człowieka; wyjaśnia znaczenie pamiątek rodzinnych jako źródeł informacji o przeszłości rodziny; wyraża opinię na temat potrzeby kultywowania tradycji i gromadzenia pamiątek rodzinnych.

-charakteryzuje społeczność szkolną z uwzględnieniem swoich praw i obowiązków; wyjaśnia, odwołując się do przykładów, na czym polega postępowanie sprawiedliwe; wyjaśnia, w czym przejawia się uprzejmość i tolerancja.

-wskazuje zainteresowania jako płaszczyznę kontaktów i wymiany doświadczeń z rówieśnikami.

-charakteryzuje elementy kultury regionalnej stanowiące o jej odrębności, np. strój, gwara, potrawy; wyjaśnia, na czym polega wkład kultury regionalnej w rozwój kultury polskiej;

-przedstawia problemy społeczno-gospodarcze małej ojczyzny. wymienia zakres działań władz lokalnych.

-wyjaśnia, na czym polega zróżnicowanie regionalne Polski; wymienia miejsca największych skupisk Polaków na świecie; wymienia mniejszości narodowe i etniczne; charakteryzuje więzi łączące naród; uzasadnia konieczność poszanowania symboli narodowych; wyjaśnia rolę, jaką symbole narodowe pełnią w życiu narodów; wskazuje miejsce pamięci w swojej okolicy i opowiada o wydarzeniach, które ono upamiętnia.

-podaje przykłady praw i obowiązków obywateli Rzeczypospolitej Polskiej; samodzielnie dokonuje interpretacji fragmentu tekstu Konstytucji RP.

-wyjaśnia związek legendy z symbolami państwa polskiego.

-wyjaśnia w oparciu o legendę pochodzenie nazwy pierwszej polskiej dynastii.

-wymienia najważniejsze instytucje UE i charakteryzuje ich zadania.

-formuluje własną opinię o działaniach pomocowych podejmowanych przez państwa lub organizacje pozarządowe; wyjaśnia konieczność niesienia pomocy potrzebującym, rozpoczynając działania od najbliższego środowiska.

-wskazuje korzyści, jakie daje dobra znajomość historii; wyjaśnia konieczność zbadania przyczyn i skutków wydarzeń historycznych dla zrozumienia przeszłości.

-uzasadnia konieczność dotarcia do wszelkich możliwych źródeł w celu dobrego i obiektywnego poznania przeszłości; przedstawia znaczenie badań archeologicznych dla poznania przeszłości.

-definiuje pojęcia: „skansen”, „archiwum”; wymienia różnorodne formy ochrony zabytków.

-wskazuje i wyjaśnia związek między obserwacją przyrody a powstaniem zegarów i kalendarzy; charakteryzuje sposoby określania czasu minionych wydarzeń w dalekiej przeszłości (przed wynalezieniem kalendarza i zegarów).

-wyjaśnia pojęcie „chronologia”; porządkuje podane wydarzenia według chronologii;

-wyjaśnia fakt, że podział czasu jest podziałem umownym.

-wskazuje wpływ osiągnięć pierwszych ludzi na zmiany w warunkach ich życia; wyjaśnia wagę przejścia z koczowniczego do osiadłego trybu życia dla warunków życia ludzi.

-definiuje pojęcie „cywilizacje”; wyjaśnia sposób funkcjonowania systemów nawadniających; przedstawia zajęcia grup społecznych w państwach starożytnych; wyjaśnia, na czym polegał społeczny podział pracy.

-charakteryzuje poznane rodzaje pisma; wyjaśnia znaczenie pisma dla poznania przeszłości i komunikowania się ludzi.

-przedstawia zajęcia grup społecznych starożytnego Egiptu; opowiada o warunkach życia poszczególnych grup społecznych starożytnego Egiptu; omawia pozycję faraona w społeczeństwie egipskim.

-wyjaśnia pojęcia: „mumifikacja”, „mumia”, „sfinks”; wyjaśnia przyczyny mumifikowania zwłok.

-omawia zasady funkcjonowania demokracji ateńskiej.

-wskazuje podobieństwa i różnice pomiędzy igrzyskami w starożytności i dzisiaj (np. ubiór, dyscypliny, nagrody).

-wyjaśnia pojęcie „łuk triumfalny”; przedstawia przyczyny powstania imperium rzymskiego; wyjaśnia słuszność twierdzenia, że Morze Śródziemne było wewnętrznym morzem Rzymian; wyjaśnia, jak w Rzymie wykształciła się arystokracja.

-wyjaśnia przydatność dokonań Rzymian dla funkcjonowania państwa i życia mieszkańców; opowiada (posługując się ilustracją) o etapach budowy dróg w starożytnym Rzymie.

-przedstawia najważniejsze zasady judaizmu; wyjaśnia, dlaczego chrześcijaństwo wywodzi się z judaizmu.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

-wyjaśnia, w czym wyraża się odmiennność i неповtarzalność każdego człowieka, podaje przykłady;

-wyraża opinię na temat przestrzegania praw dziecka we współczesnym świecie i roli międzynarodowych organizacji, które pomagają w ich obronie.

-wyszukuje na ten temat informacje z różnych źródeł.

-na podstawie informacji zawartych w tekście rysuje drzewo genealogiczne.

-na podstawie samodzielnej analizy statutu szkoły przedstawia zasady funkcjonowania samorządu w swojej szkole.

-wskazuje, przytaczając odpowiednie argumenty, osiągnięcia współczesnej cywilizacji jako efekt pracy minionych pokoleń.

-na podstawie wiadomości z różnych źródeł charakteryzuje dokonania postaci z regionu, które przyczyniły się do jego rozwoju.

-wyjaśnia, dlaczego istnienie samorządu terytorialnego jest ważne dla rozwoju społeczeństwa demokratycznego.

-wyjaśnia okoliczności powstania hymnu państwowego; wskazuje postacie historyczne wzmiankowane w hymnie i wydarzenia z jakimi są one związane; przygotowuje prezentację miejsc pamięci narodowej z własnego regionu i przedstawia ją w klasie lub tworzy portfolio.

-przedstawia zakres obowiązków najwyższych organów władzy w Polsce.

-samodzielnie przygotowuje prezentację o historii godła polskiego lub samodzielnie przygotowuje prezentację o legendarnych początkach państwa polskiego.

-opowiada na podstawie wiadomości z różnych źródeł o uczestnictwie Polski we wspólnocie europejskiej i prezentuje przykłady konkretnych działań wyrażając na ten temat własną opinię.

-definiuje pojęcia: „organizacja humanitarna”, „Powszechna Deklaracja Praw Człowieka”, „terroryzm”; rozumie wagę i znaczenie istnienia „Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka”; potrafi zinterpretować na podstawie tekstu źródłowego („Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka”) prawa człowieka zawarte w tym dokumencie.

-wskazuje osiągnięcia współczesnej cywilizacji (podaje konkretne przykłady)jako efekt pracy minionych pokoleń.

-wskazuje podobieństwa i różnice między zakresem badań historyków i archeologów.

-sporządza własną listę najpiękniejszych polskich zabytków.

-wyszukuje z różnych źródeł informacje o dawnych kalendarzach (np. egipskim) i prezentuje je w wybranej przez siebie formie.

-oblicza upływ czasu między wydarzeniem sprzed naszej ery a wydarzeniem, które miało miejsce w czasach naszej ery (wie, że w historii nie ma roku 0).

- wyszukuje i prezentuje informacje na temat osad prehistorycznych.
- wyjaśnia i uzasadnia znaczenie pracy w życiu najstarszych społeczeństw.
- przygotowuje prezentację na temat: „Wynalezienie pisma czyli kiedy kończy się prehistoria a zaczyna historia”.
- wyszukuje i prezentuje informacje o słynnych władcach starożytnego Egiptu.
- przygotuje krótką informację o słynnych grobowcach lub piramidach egipskich.
- wykorzystując informacje z różnych źródeł przygotowuje przewodnik po Atenach w czasach Peryklesa i przedstawia go we wskazanej formie.
- wymienia dokonania starożytnych Greków w różnych dziedzinach; przygotowuje prezentację na temat wierzeń Greków;
- wymienia dzieła sztuki nawiązujące do tematyki mitologicznej; opisuje, jak wierzenia wpływały na życie starożytnych Greków.
- przedstawia postacie wybitnych wodzów rzymskich np. Juliusza Cezara.
- wyjaśnia znaczenie osiągnięć prawniczych Rzymian dla prawa współczesnego; podaje zapisy prawa rzymskiego wykorzystywane współcześnie.
- wskazuje czynniki łączące chrześcijaństwo i judaizm.

Opracował: Rafał Leszczyński